

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de opvolgingsdoorlichting van Vrije Basisschool - Rudolf Steinerschool Vlaanderen te GENT

Hoofdstructuur	basisonderwijs
Instellingsnummer	44651
Instelling	Vrije Basisschool - Rudolf Steinerschool Vlaanderen
Directeur	Sigûne Hesper
Adres	Kasteellaan 54 - 9000 GENT
Telefoon	09-235.28.00
Fax	09-235.78.16
E-mail	sigune.hesper@steinerschoolgent.be
Website	www.steinerschoolgent.be
Bestuur van de instelling	Vr.Rudolf Steiners. Vlaanderen
Adres	Kasteellaan 54 - 9000 GENT
Scholengemeenschap	Steinerscholen Basisonderwijs
Adres	Boomsesteenweg 94 - 2610 WILRIJK
CLB	Vrij CLB Regio Gent
Adres	Holstraat 95 - 9000 GENT
Dagen van het opvolgingsbezoek	04-06-2015; 05-06-2015
Einddatum van het opvolgingsbezoek	05-06-2015
Datum bespreking verslag met de instelling	05-06-2015
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Marc BOONE
Teamleden	Lieven DEPRETTERE

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 HISTORIEK.....	4
2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN).....	4
3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?	4
3.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie	4
3.2 Lager onderwijs: lichamelijke opvoeding	5
3.3 Lager onderwijs: wereldoriëntatie	7
3.4 Lager onderwijs: sociale vaardigheden	8
4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG	9

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de opvolgingsdoorlichting van de school door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Als de school bij een doorlichting een beperkt gunstig advies kreeg, volgt na de periode, vermeld in het advies, een opvolgingsdoorlichting. Tijdens een opvolgingsdoorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de bij de voorgaande doorlichting vastgestelde tekortkomingen voldoende werden geredimeerd.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een (opvolgings)doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de school karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de school
- proces: initiatieven die de school neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de school met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

Tijdens het opvolgingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

De opvolgingsdoorlichting resulteert in een opvolgingsverslag dat bestaat uit een concluderend gedeelte en een advies.

Het concluderende gedeelte omvat de conclusies van de opvolging.

Het opvolgingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan twee adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve opvolgingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 HISTORIEK

Het vorige doorlichtingsbezoek vond plaats van 07-11-2011 tot 10-11-2011 en werd afgesloten met een beperkt gunstig advies. Vanaf 01-12-2014 moet de school kunnen aantonen dat tekort(en) die aan de basis lagen van dit advies, in voldoende mate werden geredieerd. Dit verslag beschrijft in welke mate de school daarin is geslaagd.

2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)

- de erkenningsvoorwaarde '**voldoen aan de onderwijsdoelstellingen**'

Kleuteronderwijs - Leergebieden

wiskundige initiatie

Lager onderwijs - Leergebieden

wereldoriëntatie

lichamelijke opvoeding

Lager onderwijs - Leergebiedoverschrijdend

sociale vaardigheden

3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?

3.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie

Voldoet

De ontwikkelingsdoelen worden in voldoende mate nagestreefd in de kleuterafdeling.

Curriculum	De school beschikt voor wiskundige initiatie over een oplisting van
Onderwijsaanbod	leerplandoelen waaraan telkens mogelijke activiteiten worden gekoppeld. Deze is
<i>Referentiekader</i>	uitgeschreven voor de niveaus 'peuters, 4-jaren, 5-jarigen en 6-jarigen'.
<i>Planning</i>	Zodoende vormt de inventarisering een ononderbroken en graduele
<i>Evenwichtig en volledig</i>	ontwikkelingslijn doorheen de kleuterschool. Uit het observatie-instrument dat
<i>Samenhang</i>	per kleuter wordt bijgehouden, blijkt dat er in de klaspraktijk gerichte aandacht
<i>Brede harmonische vorming</i>	gaat naar alle leerplandoelen. Doorheen het schooljaar komen de inhouden
	gericht aan bod via de themaplanning. In de week- en dagplanning worden de
	wiskundige inhouden en activiteiten geëxpliciteerd. Hieruit blijkt aandacht voor
	onderliggende wiskundige vaardigheden (classificeren, seriëren, ...), voor
	getallen, meten en vormbewustzijn. Zodoende komt de school tegemoet aan de
	inspanningsverplichting ten aanzien van de ontwikkelingsdoelen.
	Van horizontale samenhang met andere leergebieden is melding gemaakt in het
	leerplan, dat het team overigens nauwgezet opvolgt.
	Het siert de school dat ze voor een brede en harmonische vorming van de
	kleuters dit concept ook hanteert voor de overige leergebieden.
Materieel beheer	Conform het leerplan zijn de materiële vereisten voor wiskundige initiatie
Uitrusting	beperkt en refereren ze ook aan andere leerplannen. Voor specifiek
<i>Leermiddelen</i>	ontwikkelingsmateriaal verwijzen de leerkrachten naar de klasuitrusting die vaak
	kansen biedt voor initiële, wiskundige inzichten en vaardigheden. Naar verluidt
	biedt ook de themagebonden materiaalvoorziening doorheen schooljaar
	wiskundige opportuniteiten.
Evaluatie	Voor een brede evaluatie hanteert men het 'Kleuter Observatie Instrument' (KOI)
Evaluatiepraktijk	dat per kleuter is ingevuld. Het beheersingsniveau wordt met een kleurencode
<i>Evenwichtig en representatief</i>	weergegeven. Het verschaft een zicht op wat bij kleuters (on)voldoende is
<i>Kindvolgsysteem</i>	verworven op klas- en op individueel niveau. Daarnaast hanteren de leerkrachten
<i>Gericht op bijsturing</i>	

ook eigen observatiewijzen om de evolutie van de kleuters op te volgen. Bijsturingsacties op klas- en kindniveau liggen in het verlengde daarvan.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Het genoemde 'KOI' volgt de ontwikkeling van de kleuter van de ene naar de andere leeftijdscategorie zodat een beeld ontstaat van de evolutie die elke kleuter doormaakt op vlak van wiskundige initiatie en andere leergebieden. Bij de oudste kleuters (op 5-jarige leeftijd) liggen de te observeren domeinen vast doorheen het schooljaar.

Voor zorg en extra zorg liggen afspraken vast tussen de klasleerkracht (basiszorg) en de zorgcoördinator (verhoogde zorg). In voorkomend geval wordt een beroep gedaan op externe zorgverleners. Bij de verhoogde zorg worden de kinderen gegroepeerd volgens de aard van de problemen waarna in kleine groep (of individueel) wordt geremedieerd door de zorgcoördinator. Een handelingsplan met te ondernemen stappen behoort tot de mogelijkheden. Het is hierbij een bewuste keuze van de school om kinderen klasextern te behandelen (verhoogde concentratie) én door de zorgleerkracht.

3.2 Lager onderwijs: lichamelijke opvoeding

Voldoet

De eindtermen worden in voldoende mate bereikt in de lagere afdeling.

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming

Contextgegevens: vanaf dit schooljaar zijn leermeesters lichamelijke opvoeding ingeschakeld voor alle klassen van de lagere school.

De gymleraren en de leerkracht euritmie leggen een 'masterplan' voor waarbij per leerjaar voor de domeinen 'gymmen, zwemmen en euritmie' wordt aangegeven in welke mate men deze eerder impliciet behandelt of expliciet wil bereiken. Attitudes (verantwoord en veilig bewegen / bewegen als persoonlijkheidsontwikkeling en sociaal gebeuren) zijn eveneens opgenomen. Dergelijk 'masterplan' is overigens aanwezig voor alle leergebieden. Daarnaast is er per leerjaar een 'periodeplanning' voorhanden die doorheen het schooljaar refereert aan de na te streven eindtermen. Per leerjaar wordt elk van de eindtermen gekoppeld aan spelvormen van eerder generaliserende aard.

Een vrij complexe taakverdeling over meerdere gymleerkrachten bevordert de verticale afstemming niet. Te meer daar de gymleraren geen uniforme bronnen gebruiken waaruit een ononderbroken sequentiële opbouw van het bewegingsaanbod blijkt. Als referentiekader verwijzen de gymleerkrachten naar de leerplannen, de (buitenlandse) opleiding, de gevolgde nascholing en enige vakliteratuur. We stellen vast dat hierin weinig gelijkgerichte visie en aanpak heerst. Bij euritmie heeft de leerkracht voldoende oog voor verticale samenhang.

Samenhang met andere leergebieden is geen verworvenheid: op een uitzondering na onderkennen de gymleerkrachten noch de klastitularissen de mogelijke meerwaarde om gegevens uit de lessen lichamelijke opvoeding te gebruiken als werkmateriaal voor andere leergebieden zoals binnen de lessen wiskunde, wereldoriëntatie e.a.

Klasleerkrachten hebben gerichte aandacht voor bewegingsactiviteiten, inzonderheid voor de fijnmotorische vaardigheden: omgaan met was, met spek- of zeepsteen, vingerspelletjes, kalligrafie, ... maar ook bewegingstussendoortjes, de opmaat, geïntegreerde aspecten van bothmergymnastiek, ... werken aanvullend voor de fysieke en mentale ontwikkeling van de kinderen.

Op basis van één lestijd per week (vijfde leerjaar 2 lestijden) krijgen de kinderen euritmie door een daartoe opgeleide leraar. Dit gebeurt planmatig. De doelen uit

het leerplan komen evenwichtig en volledig aan bod. De kinderen zijn actief betrokken via boeiende en uitdagende opdrachten.

Aan schooloverstijgende initiatieven en aan sportdagen wordt in de regel niet geparticipeerd. Occasioneel worden klasoverschrijdende acties opgezet, bv. naar aanleiding van een jaarfeest.

Een totaaloverzicht maakt duidelijk dat de kinderen doorheen de lagere school minimum twee lestijden lichamelijke opvoedingsbegeleiding krijgen, met inbegrip van euritmie.

Materieel beheer

Uitrusting

Leermiddelen

De minimale materiële vereisten zijn voorzien en worden uitgebreid met materiaal van de naburige secundaire school of van het zwembad. In de klas treffen we ook wel speelkoffers aan met enig basismateriaal. Aangepaste voorzieningen zijn aanwezig voor de lessen euritmie. Een overzicht van het ter beschikking zijnde groot- en kleinmotorisch ontwikkelingsmateriaal is niet voorhanden.

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

Evenwichtig en representatief

Leerlingvolgsysteem

Gericht op bijsturing

Elke gymleerkracht -zo ook de leerkracht euritmie- observeert en registreert op eigen wijze deelvaardigheden van kinderen: losse notities, via een puntenboek, ... vaak met een vrij ruwe ordinale schaal bij de gymleraren. De evolutie over lange termijn voor diverse bewegingsdisciplines is niet meteen te volgen, te meer daar er weinig afspraken leven over het 'wat evalueren' en het 'hoe registreren'. Voor euritmie gebeurt de evaluatie planmatig volgens vooropgestelde criteria. De leerkracht euritmie werkt aan de verdere verfijning en effectiviteit van de registratie der evaluatiegegevens. Bijsturing van de eigen visie en aanpak door de gymleraren, op basis van proces- en productevaluatie is weinig expliciet aan de orde. Genormeerde tests als formatieve of summatieve evaluatie zijn minder gebruikelijk. Exemplarisch verwijst men naar een looptest, vormen van springvaardigheden of een verkeerstest.

Naar het zeggen van de gymleerkrachten bereiken kinderen de eindtermen en kunnen alle kinderen aan het einde van de lagere school 'zwemmen'.

Er leeft de afspraak dat vanaf dit schooljaar het leergebied 'Lichamelijke opvoeding' expliciet wordt opgenomen in het 'Pedagogisch getuigschrift' dat elke leerling aan het einde van het schooljaar ontvangt als eindevaluatie.

Begeleiding

Leerbegeleiding

Beeldvorming

Zorg

In de regel staat de gymleerkracht alleen in om kinderen te begeleiden in hun motorische ontwikkeling. Voor het verwerven van de zwemvaardigheid in tweede en derde leerjaar wordt gewerkt in drie niveaus, met per niveau een verantwoordelijke. In het zesde leerjaar staat de gymleraar zelf in voor niveaugerichte differentiatie. Om de beginsituatie van de kinderen van bij de aanvang te kennen, wordt naar verluidt bij de overgang van de ene naar de volgende gymleerkracht een 'mondellinge overdracht' georganiseerd.

Het is niet gebruikelijk dat de (zorg)leerkracht participeert aan de gymlessen voor een meer geïndividualiseerde aanpak. Deze behoefte leeft ook niet direct bij de gymleerkrachten. Ze gaan ervan uit dat ze zelf in voldoende mate kunnen instaan voor de eerstelijnszorg tijdens de reguliere gymlestijden. Aan verhoogde of externe zorg leeft naar hun zeggen momenteel geen nood. Het gebeurt wel eens dat bij de aanvangsklassen de klasleerkracht aanwezig is. Probleemanalyse en handelingsplannen voor kinderen die deze behoeven, treffen we niet aan.

De beeldvorming voor euritmie is goed uitgewerkt. De klasleerkrachten observeren daarenboven minstens één keer per trimester hun leerlingen tijdens een activiteit euritmie. Ze bespreken met de leerkracht euritmie de ontwikkeling. Voor euritmie is er een visie op de remediëring en de hulpverlening aan de leerlingen.

3.3 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet

De eindtermen worden in voldoende mate bereikt in de lagere afdeling.

Curriculum	Om eenheid in de verscheidenheid te brengen werd per leergebied een masterplan aangemaakt voor een sluitende bewaking van de eindtermen.
Onderwijsaanbod	Zodoende worden alle eindtermen aan het einde van de lagere school bij zoveel mogelijk leerlingen bereikt. Genoemd masterplan betekent voor elke klas de basis voor de jaarplanning waarin de perioden worden ingepast en waaruit andermaal de afstemming blijkt op de eindtermen, via de leerplandoelen. Voor elke periode worden de inhouden en leerdoelen vermeld van de leergebieden die aan de orde zijn, in relatie met de leerplandoelen/eindtermen. Doorheen de leerjaren komen de verschillende domeinen binnen wereldoriëntatie aan bod zoals aangegeven in het leerplan. De horizontale samenhang met andere leergebieden is soms prominent aanwezig. Binnen het domein 'Technische vorming' wordt het deelaspect handwerk in tijdbesteding overgewaardeerd. Het handelend verwerven van technieken en inhouden is een expliciet streefdoel. Het domein 'Mobiliteit' krijgt de nodige aandacht zoals blijkt uit de diverse initiatieven en het gebruik van een onderwijsleerpakket waarbij aandacht gaat naar kennis en (fiets)vaardigheid. De kinderen worden tijdens de lessen wereldoriëntatie in ruime volgende mate actief betrokken bij het leerproces zowel op mentaal als manueel vlak.
Materieel beheer	De onderwijsgevenden laten zich positief uit over de ter beschikking zijnde gebruiks- en verbruiksmaterialen. Inzonderlijk voor techniek zijn de noodzakelijke hulpmiddelen voorhanden: schroef- en spijkermateriaal, natuurproducten, snij- en kleefmateriaal, ... In de derde graad wordt bij het secundair onderwijs materiaal ontleend bijvoorbeeld voor fysica, mineralogie, geologie, ... Een inventaris (handzaam voor bijvoorbeeld nieuwe of tijdelijke leerkrachten) is niet aanwezig. In de klassen is de visuele ondersteuning van bijvoorbeeld tijd- en ruimteontwikkeling schaars of niet aanwezig, wat een bewuste keuze blijkt te zijn. De leerlingen beschikken over een atlas en een klassikale wereldkaart is voorzien. Aan verdere uitbreiding wordt gedacht.
Uitrusting	
<i>Leermiddelen</i>	
Evaluatie	Het vastleggen en opvolgen van de leerlingvorderingen behoort tot op heden tot de autonomie van de individuele leerkracht. Ze kaderen overwegend in de onderbouwing van het 'Pedagogisch getuigschrift'. Het volgen van de leerlingen in hun ontwikkeling verwoorden de leerkrachten als een belangrijke pijler en elke leerkracht reikt initiatieven aan om het proces en het product van de leerlingen in kaart te brengen via een toets, een werkstuk, een presentatie, ... Breed evalueren is een streefdoel van het team, dat zich bewust is dat hiervoor nog een weg te gaan is. Evalueren is eerder bedoeld om ouders te informeren (bv. via oudercontacten), dan wel het eigen onderwijsleergedrag van de klastitularis in vraag te stellen en desgevallend bij te sturen. De school is zich bewust dat 'Breed evalueren' beslist groeipotentieel heeft en neemt zich voor dit als een schoolprioriteit te behandelen.
Evaluatiepraktijk	
<i>Evenwichtig en representatief</i>	
<i>Leerlingvolgsysteem</i>	
<i>Gericht op bijsturing</i>	
Begeleiding	Het in kaart brengen en begeleiden van de leerlingen voor wereldoriëntatie berust vooral bij de klasleerkracht. Zo voorzien sommige leerkrachten een inhaaltoets en/of begeleiden ze kinderen extra, bv. over de middag. Spijt de verhoogde zorg zich overwegend toe op de cognitieve en sociale component, dan kunnen probleemsituaties binnen wereldoriëntatie ook onderwerp van gesprek zijn tijdens de frequente zorgcontacten. Voor problemen van individuele kinderen zoekt het team naar de mogelijke oorzaken en oplossingen. Extra zorg is overwegend gericht op het verwerven van de instrumenteel culturele vaardigheden en minder expliciet op onder meer wereldoriëntatie.
Leerbegeleiding	
<i>Beeldvorming</i>	
<i>Zorg</i>	

3.4 Lager onderwijs: sociale vaardigheden

Door de gewijzigde regelgeving (decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997, art. 62 §1, 9° en art. 71) beschouwt de onderwijsinspectie het tekort voor sociale vaardigheden als opgeheven.

Curriculum	De leergebiedoverschrijdende eindtermen krijgen gerichte aandacht in het opvoedingsproject van de school. Voor elk van de eindtermen is een oplijsting voorzien van mogelijke activiteiten en werkvormen om deze maximaal na te streven. Zodoende kunnen we gewagen van een harmonische aanpak die binnen en buiten dit leergebied aan bod komt. Een (jaar)planning is er niet echt maar leerkrachten bezinnen zich over mogelijke opportuniteiten binnen elke 'periode'. Als constante die impact heeft op de sociale en emotionele ontwikkeling van de kinderen zijn er de kringgesprekken, momenten van gevoelsuitingen en gerichte spelvormen, bv. het regenboogspel, gevoelsspelkaarten, klasverantwoordelijkheden, e.a. Middels een bewakingsstrategie overzien de leerkrachten of de geïnventariseerde initiatieven expliciet aan de orde komen.
Onderwijsaanbod <i>Referentiekader</i> <i>Planning</i> <i>Evenwichtig en volledig</i> <i>Samenhang</i> <i>Brede harmonische vorming</i>	
Materieel beheer	De leerkrachten reiken voorbeelden aan van (zelf aangemaakte) materialen die kinderen bewust maken van eigen en andermans sociaal gedrag en gevoelsleven evenals wat al dan niet toelaatbaar is (moreel bewustzijn). Naslagwerken zijn voorzien onder meer in de mediatheek. Nascholing daaromtrent werd reeds georganiseerd ('No blame'-principes) en aanvullend is een meerdaagse verdieping ('Rots en water') voor het hele team gepland.
Uitrusting <i>Leermiddelen</i>	
Evaluatie	Enkele leerkrachten beschikken over een oplijsting van (sociale) interactievormen die op gezette tijden wordt geëvalueerd. Leerkrachten reiken initiatieven aan hoe ouders hierbij betrokken worden en waaruit blijkt dat kinderen zich soms anders opstellen naargelang de thuis- of de schoolsituatie. Tijdens het wekelijks overleg worden kinderen met mogelijks sociaal-emotioneel probleemgedrag besproken, gekoppeld aan mogelijke bijsturingsacties.
Evaluatiepraktijk <i>Evenwichtig en representatief</i> <i>Leerlingvolgsysteem</i> <i>Gericht op bijsturing</i>	
Begeleiding	De beeldvorming van de socio-emotionele ontwikkeling van de leerlingen is een permanent aandachtspunt binnen de school. Ook hier ligt de eerstelijnszorg bij de klastitularis, die in voorkomend geval een beroep kan doen op de zorgcoördinator (verhoogde zorg) en waarbij externe hulpverleners preventief en/of curatief worden ingeschakeld. Voor sociaal aanvaardbaar wend- en weerbaar kindgedrag werden onder meer anti-pestacties ondernomen en volgde het team nascholing om de deskundigheid op te voeren. In het 'Pedagogisch getuigschrift' wordt melding gemaakt van het sociaal gedrag en het gevoelsleven van het kind.
Leerbegeleiding <i>Beeldvorming</i> <i>Zorg</i>	

4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning van tekort(en) zoals vermeld in punt 2 van dit verslag:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' voor het kleuteronderwijs en het lager onderwijs.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Marc BOONE de inspecteur-verslaggever	Sigûne Hesper de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	